

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. X. In Peccatis carnis debet explicari circumstantia copulæ consummatæ; nec sufficit dicere: Comisi peccatam grave contra castitatem cum soluta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

Usque adhuc de Circumstantia, Quis, omnium prima. Sequitur Circumstantia, Quid, de qua queritur primò; An in peccatis carnis debeat explicari circumstantia copulæ consummate; an verò sufficiat dicere: *Commissi peccatum grave contra castitatem cum soluta?* Respondo:

CONCLUSIO X,

In peccatis carnis debet explicari circumstantia copulæ consummate; nec sufficit dicere: *Commissi peccatum grave contra castitatem cum soluta.*

182. Ta communiter DD. quamvis non consentiant in probatione. Lugo disp. 1.6. n. 238. Ratio (inquit) est: quia licet tactus etiam & oscula habeant suam malitiam in ordine ad copulam, ad quam ordinantur; diverso tamen modo opponuntur virtuti castitatis: nam copula opponitur tanquam actus consummatus, per quem cum effectu inferitur nocumentum proli: at verò tactus libidinosis opponuntur solum ut dispositiones, propter periculum, quod afferunt, & quia ex se ordinantur & disponunt ad copulam; quod non sufficit ad participandam eandem speciem malitiam; ut constat manifestè in delectatione morosa; quæ quidem accipit suam malitiam per ordinem ad pollutionem, vel actum consummatum; ad quem ex se disponit voluptas illa delectationis: & tamen nemo dicet, non differre specie à pollutione consummata & intentâ; nec id ullus concessit.

Adde, hujusmodi tactus non solum prohiberi propter dispositionem ad copulam; sed etiam propter delectationem turpem, quam in se habent; quia omnem ejusmodi delectationem natura voluit prohibitam esse extra matrimonium; quia alioquin homines minùs de matrimonio curarent. Hæc ille.

183. Sed veritùs videtur; tactus, oscula & copulam non habere malitiam specie distinctam; quia habent idem objectum; & privant eodem modo eadem rectitudine: nam (ut alibi diximus) impudicitia (quæ consistit in tactibus, amplexibus, aspectibus & osculis libidinosis) ex natura sua est quali pars, sive initium ipsius actus principalis: ergo participat eandem speciem malitiam; sicuti periculum proximum participat eandem speciem malitiam illius peccati, cujus est periculum.

Unde non sufficienter confitetur, qui dicit: *Exposui me periculo proximo peccati mortalis;* sed debet explicare speciem illius peccati mortalis, cujus periculo proximo se exposuit. Et

consequenter non satisfacit, confitendo oscula & tactus; nisi simul explicet actum principalem, ad quem hic & nunc illa impudicitia erat proxima dispositio, sive proximum periculum, est de facto actus principalis per accedens fuerit impeditus.

Si inferas: Ergo qui exercuit actum principalem, v. g. habuit copulam cum soluta, satisfacit confitendo solos tactus & oscula inhonesta; sic enim explicat totam malitiam specificam copulæ.

Respondet N. C. quippe Concilium Trident. docet, non solum malitiam specificam esse explicandam; sed omnia peccata in specie & sigillatim: *Si quis dixerit, in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse inie divino, confiteri omnia & singula peccata mortalia &c. anathema sit, sess. 14. can. 7.* Jam autem clarum est, copulam esse peccatum, saltem numero, distinctum à totis tactibus & osculis.

Non sufficit ergo explicare malitiam; sed oportet etiam explicare subjecta malitiæ: alioquin cum actus efficax internus, secundum omnes, participet eandem speciem malitiam cum actu externo, neutiquam deberet exprimi in Confessione actus externus, sed sufficienter confiteretur fur; dicendo: *Habui efficacem voluntatem furandi;* & adulter: *Habui efficacem voluntatem adulterandi;* & sic de ceteris, quod est contra universalem praxim Ecclesiæ, & sensum communem penitentium & Confessoriorum.

Dices: Non est obligatio explicandi omnia & singula subjecta malitiæ; sed sufficit explicare malitiam, & aliquod subjectum ejus, v. g. qui simul tria vulnera infligit, satisfacit si dicat: *Vulneravi.* Item qui oscula, amplexus & copulam habuit, satis est si confiteatur copulam. Ergo consimiliter satis erit confiteri actum internum efficacem, utpote qui cum actu externo unum constituit peccatum, in quo non est necesse explicare singulas ejus partes, ut verè illud peccatum dici possit manifestatum; sicut nec ille, qui furatus est 100. debet illa 100. manifestare.

Respondet: quidquid sit de furto 100. (de quo alibi egimus) N. C. & paritatem. Consentio, actum internum & externum integrare unum peccatum, in quo, licet non sit necesse explicare distinctè omnia subjecta malitiæ; oportet tamen declarare illa subjecta, quæ differunt specie in modo participandi illam malitiam. Sicut ergo in uno peccato, constante duabus malitiis partialibus, specie diversis; oportet utramque declarare; sic pariter, quando unum peccatum constat ex duobus subjectis partialibus, quæ in modo participandi malitiam differunt specie, oportet utrumque subjectum explicare: alioquin non explicabitur tota species peccati.

D d d d d * P o r r o

184. Hinc tamen non sequitur, eum, qui habuit copulam, satisfacere confitendo solos tactus;

Sicut non sufficit explicare solum actum internum.

185. Objectis;

Respondet;

186.
Diverſo
modo par-
ticipat
malitiam
actus inter-
nus & ex-
ternus.

Porro negari non poteſt, diverſum eſſe ſpecie modum, quo actus externus participat malitiam, à modo, quo eam participat actus internus: in hoc quippe reperitur formaliter & immediatè, in illo ſolum mediatè & denominativè. Si ergo ſolum explices actum internum; nondum explicati peccatum iſtud, quatenus participat malitiam mediatè & denominativè; ex quo capite peccatum externum eſt ſpecie partiali diverſum ab interno, componens tamen cum eo unam ſpeciem integram peccati.

Hinc ad exempla adducta, admitto, non oportere in peccato explicari diſtinctè omnia & ſingula ſubjecta malitiæ, & partes peccati, quando inter illa ſubjecta, & inter has partes non datur differentia ſpecifica, ſaltem inadæquata; quæ utique non datur inter tria vulnera inſiſta unico icu; & inter centum florenos unico actu ſublato; cum eandem malitiam eodem modo participat, ſcilicet mediatè & denominativè; uti nec inter oſcula, amplexus & copulam: datur autem inter actum internum & externum, ut jam oſtendimus.

187.
Sufficit
confefſio
copula, ut
etiam con-
feſſio actus
externi.

Deinde retorqueo hoc exemplum: nam qui habuit oſcula, amplexus & copulam, non ſatiſfacit confitendo oſcula & amplexus; ſed debet explicare copulam, quæ eſt pars conſummativa, continens implicite partes inchoativam & proſecutivam (ut ſic loquar) & ideo copulâ explicatâ, nihil aliud ſuper eſt explicandum. Ergo ſimiliter cum actus externus peccati ſit pars conſummativa, quæ neceſſariò includit actum internum tamquam partem inchoativam; explicato actu externo; nihil ſuper eſt explicandum: at verò explicato ſolo actu interno, cum hic non contineat implicite actum externum, ſed ſæpè ſæpiùs ſine actu externo invenitur, non mirum, ſi actus externus debeat neceſſariò explicari, quando cum actu interno conſtituit unum peccatum.

188.
Objeſtio.

Sed dicit aliquis: Hoc eſt quod queritur, quare non ſufficiat dicere: *Expoſui me periculo proximo fornicationis per oſcula, amplexus &c.* cum per illa verba explicetur tota malitia ſpecifica & numerica fornicationis, non minùs quam dum exprimitur fornicatio, tacitis oſculis & amplexibus: neque enim alio modo fornicatio participat illam malitiam, quam illud periculum proximum.

Nec obſtat; quòd fornicatio ſit pars conſummativa, implicite includens partem inchoativam: quæro enim, unde conſtet potiùs eſſe conſtitendam partem conſummativam, quam inchoativam, ſi utraque habeat eandem planè numero & ſpecie malitiam, ita quòd etiam ſint unum & idem numero peccatum? Nam ſi dixeris: pars conſummativa eſt peccatum numero diſtinctum; dico, etiam partes inchoativas, quæ aliquando plures ſunt, peccata eſſe numero diſtincta: cumque pars conſummativa

non includat neceſſariò diſtinctum numerum partium inchoativarum; & hic numerus exprimi debet. Cur ergo non ſufficiat dicere: *Peccavi peccato externo fornicationis*, tamen non fuerit ſecuta fornicatio, dummodo quis ſe expoſerit proximo ejus periculo?

Reſpondeo: quia peccatum externum fornicationis ſignificat actum conſummatum, qui (ut ſupponitur) non fuit; ergo ad minùs talis mentitur. Deinde actus conſummatuſ eſt aliud numero peccatum ab actu inchoato tantum; adeoque non exprimitur peccatum commiſſum, ſed aliud. Atque pari ratione, ſi dicat: *Expoſui me periculo proximo*, quando actus fuit conſummatuſ; non exprimitur peccatum commiſſum: quia periculum, actu non ſecuto, eſt peccatum numero diſtinctum à periculo, actu ſecuto, tamenſi dum actus ſequitur, periculum & actus ſint idem numero peccatum.

Nec eſt ſimilis ratio partis inchoativæ: licet enim aliquando plures, aliquando pauciores ſint; equidem omnes idem numero moraliter conſtituunt peccatum; & eodem modo participat eandem numero malitiam: ſive enim plures ſint, ſive pauciores tactus aut affectus inhoneſti; omnes diſponunt ad eandem turpitudinem ſeu actum conſummatum; & in quantum talis diſpoſitio, ex natura rei mali ſunt: proinde quòd phyſicè plures ſint vel pauciores, non variat numerum moralem peccati, dummodò ad unum & eundem actum diſponant.

Nam quod ſuprà addebat Eminentiffimus, tactus non ſolum prohiberi propter diſpoſitionem ad copulam, ſed etiam propter delectationem turpem, quam in ſe habent, unde probatur, quandoquidem hiſ, quibus actus conſummatuſ ſeu copula eſt licita, etiam liciti ſint hujusmodi tactus ſeu diſpoſitiones? Voluit ergo natura prohibita omnem hujusmodi delectationem extra matrimonium; quia voluit prohibita omnem ulteriorem turpitudinem, ad quam hujusmodi delectatio diſponit: quia ſi talis turpitudò liceret extra matrimonium, homines minùs de matrimonio curarent.

Sed nunquid valet argumentum Lugonis à delectatione moroſa ad tactus inhoneſtos? Plane, ſi delectatio moroſa ſumat ſuam malitiam ab actu principali, ad quem diſponit, & non potiùs ex objecto formali motivo, de quo inſiſtè tractabimus. Et tunc conſequenter dicimus, delectationem moroſam, quæ diſponit ad pollutionem, non diſferre ſpecie, ſaltem adæquatâ, à pollutione conſummata; ſed habere eandem ſpecie malitiam: ſic tamen, quòd pollutio conſummata debeat in Confefſione explicari, & non ſufficiat dicere: *Habui delectationem moroſam*, quando pollutio ſubſeuta fuit; quia illa pollutio ſubſequens eſt peccatum, ſaltem numero, diſtinctum à moroſa delecta-

delectatione, ſepa-
ex dictis.

Quæ ergo ratio ſpondeo: quia peccatum non explicatur peccatum & ſigillatim. Quod potest quis peccatum peccatis diſtinctè & pollutione: ergo cato ex illis veriſicè determinatè declarari non deſerat peccatum quod tamen neceſſeſt. 14. c. 5. ut ne

Ex quo etiam ſufficere: *Habui ſoluta*; nam illi tactationis, ſi diſpoſitionem pollutionis

Ergo illa verba ſpecie & ſigillatim

Nihilominùs r

qui (teſte Turri-

diſp. 29. dub. 2.

neceſſariò eſſe exp

mentum quia non

tactum à copula

pertinent ad adulte

ceſtum, eodem ma

matur: quia ſi diſ

ret penitens confi

ret etiam explicare

ſequentes, quod tar

gis negatur, ut ſu

Sed hæc funda

imponendam mol

communem DD.

munem penitenti

feciffe, niſi declar

Adeoque nec v

miſi grave peccatum

niſi; etenim veriſi

uti etiam de affect

nicationis, ſepara

tamen conſtet act

dum. Niſi ergo p

cationis intellexe

exiſtimo, per illa

ſcienter exprime

ac ſigillatim, eſt

eandem ſpecie m

ſaltem numero diſ

Et quamvis ex

intelligatur malit

precedunt & ſub

catâ malitiâ tacta

gitur peccatum co

ab eſſe: & ideo o

rare.

Post hæc ſcripta

VII. de quo alibi

delectatione, separatim à pollutione, ut patet ex dictis.

Qua ergo ratio nostrae Conclusionis? Respondet: quia per illum modum confitendi non explicatur peccatum commissum in specie & sigillatim. Quod sic ostendo: Cum soluta potest quis peccare graviter contra castitatem peccatis distinctae speciei, v. g. fornicatione & pollutione: ergo illa verba de quovis peccato ex illis verificari possunt: ergo neutrum determinatè declarat; ergo per illa poenitens non declarat peccata sua in specie & sigillatim, quod tamen necessarium esse docet Trident. sess. 14. c. 5. ut non semel vidimus.

Ex quo etiam constat, hæc verba non sufficere: *Habui tactus inhoneſtos cum personâ soluta*; nam illi tactus habent malitiam fornicationis, si dissonant ad fornicationem; malitiam pollutionis, si ad pollutionem &c. Ergo illa verba non explicant peccatum in specie & sigillatim: ergo non sufficiunt.

Nihilominus non desuerunt Recentiores, qui (teste Turriano de Poenit. q. 9. a. 2. disp. 29. dub. 2. ad 5. arg.) dicerent, non necessariò esse explicandam copulam. Fundamentum: quia non apparet specifica distinctio tactuum à copula; tactus quippe conjugatè pertinent ad adulterium, confanguineæ ad incestum, eodem modo, quo copula. Confirmatur: quia si differret specie, non satisfaceret poenitens confitendo copulam; sed deberet etiam explicare tactus antecedentes & consequentes, quod tamen communiter à Theologis negatur, ut suo loco videbimus.

Sed hæc fundamenta minus alta sunt ad imponendam molem tanti aedificii, contra communem DD. sententiam, & sensum communem poenitentium, qui non putant se satisfecisse, nisi declaraverint copulam.

Adedque nec valeret hæc Confessio: *Commissi grave peccatum in materia simplicis fornicationis*; etenim verificari potest de solis tactibus, uti etiam de effectu efficaci vel inefficaci fornicationis, separatim ab actu externo, cum tamen constet actum externum esse explicandum. Nisi ergo per materiam simplicis fornicationis intellexeris ipsam copulam externam; existimo, per illa verba fornicatorem hæud sufficienter exprimere suum peccatum in specie ac sigillatim, estò tactus & copula haberent eandem specie malitiam; quia sunt peccata saltem numero distincta.

Et quamvis explicatà malitià copulae satis intelligatur malitià tactuum, qui ordinariè præcedunt & subsequuntur; attamen explicatà malitià tactuum; non sufficienter intelligitur peccatum copulae, quod sæpissimè solet abesse: & ideo oportet illud expressè declarare.

Post hæc scripta, prodit Decretum Alex. VII. de quo alibi fecimus mentionem, in quo

ad minus tamquam scandalosa, damnatur & prohibetur hæc propositio: *Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis præcepto, dicens: Commisi a un soluta grave peccatum contra Castitatem, non explicando copulam*. Igitur oportet expressè declarare copulam.

Si autem à me queritur; An etiam debeant expressè declarari in Confessione diversa præcepta, quæ unico actu poenitens violavit, v. g. non jejunavit vigiliam S. Matthæi, incidentem in Quatuor tempora; Non audivit Missam die Dominicâ, in qua erat Festum S. Joannis Baptistæ &c. An verò sufficiat dicere: *Violavi præceptum ieiunii: Non audivi Missam die Dominicâ &c.* Pro responsione instituitur

CONCLUSIO XI.

Præceptorum in eadem materia, ex eodem motivo proximo multiplicatio, nihil facit ad distinctionem specificam, vel numericam peccatorum.

Exordiar ab eo, quod facilius est & magis certum. Quando præcepta multiplicatur purè putè ratione multiplicis temporis, v. g. hodie Provincialis præcipit singulis mensibus confiteri; cras ipse idem, vel successor ejus in Provincialatu, repetit idem præceptum ex eodem motivo; hæc multiplicatio præceptorum, seu repetitio ejusdem præcepti, nihil omnino facit ad distinctionem specificam, vel numericam peccatorum; adeoque non est explicanda in Confessione, exemplo voti, cujus repetitio non inducit novam obligationem speciei, aut numero distinctam.

Ratio à priori est: quia illa repetitio præcepti non tam est novum præceptum, quàm intimatio antiqui præcepti, seu renovatio memorie, quæ sicut fit à Legislatore, ita à quocumque alio privato homine posset fieri. Sicut ergo non induceret novam obligationem, si fieret à privato homine; pari ratione non inducit novam obligationem, etsi fiat à Legislatore, defectu scilicet voluntatis, vel etiam potestatis: non enim omnia potest, quæ vult, sed illa solum, quæ sunt in ædificationem subditorum; secus, quæ in destructionem. Porro multiplicatio illa obligationum ad eandem rem, ex eodem motivo, potius est in destructionem boni communis, quàm in ædificationem, ut patebit ex dicendis. Cum ergo in hoc casu non sint verè multa præcepta sive speciei, sive numero; quid mirum, si illa

D d d d d 3 appa-

191. Concl. 10.

192. Nihilominus non desuerunt Recentiores...

193. Adedque nec valeret hæc Confessio...

194. Multiplicatio præceptorum purè ratione temporis non multiplicat peccata.

194. Multiplicatio præceptorum purè ratione temporis non multiplicat peccata.

Ratio à priori.